

סמ:

עין משפט
נר מצוה

איזהו נשך פרק חמישי בבא מציעא

מסורת הש"ס

א וטועים דמי טוען די
ספיק דל:
צב ב מיי פיה מהל
שולחין ושותפין
הלקט ט פגם עיני פה
ולחין קב טועים דמי
סי קטי טעין ח וספיק
יח:
צב ג מיי פיה מהלמט
מלה ויהי הלקט טח
סמג לחין קב טועים יד
סי קטי טעין ט וספיק
יח:
צב ד מיי פיה מהל די
פגם ט טועים יד
סי קטי טעין יג:
צב ה ר מיי פיה טו
ש"ש טעין טז:
צב ו מיי פיה מהלמט
שולחין הלקט ג סמג
עין טכ:
צב ז מיי פיה מהל ט
והל ר סמג טז
טועים יד סי קטי טעין
יג:
צב ח י ב מיי פיה
מהלמט מלה ויהי
הלקט ט סמג לחין קב
טו טעין יד סי קטי
טעין טז:
צב ט מיי פיה מהל
יג סמג ט טועים
ס טעין ד:
ק מ מיי פיה מהל ט
טועים ט טעין ג:

מוסף רש"י
שמין עגל עם אמו.
דלכא טרחא לאסוקי
ולעילוי לפי שמשך אהר
אמו ובלא עמל ומיון. וכל
אמו טעיה וחולתה וכל
ההוא.

כי האי גוונא ודאי צריך לאודועיה. משמע דוקא הכא לפי שהיה לו פתחון פה לתשדו קאמר לרין לאודועיה משום והייחס נקיים מה' וישראל (במדבר לג) אבל בעלמא לא והא דאמר בסוף זה צורך (סנהדרין דף לא: וס' ד"ה ואס) איתו דין בעירו ואס אמר (ו) כחבוי מלחיה טעם דנתנוי כותבין ונתנין לו אר"ת מכח ההיא דהכא דוקא התם דלא ליה לדין אלף על ידי כפייה אבל אם מדעתו דנו אותו אין כותבין ונתנין לו (א) ו"מ דהכא כל כ"ג לרין לאודועיה דלא איירי הודעה מלחיה טעם חייבו אלף היה משיבו כל כ"ג היה לך להלוק שלא מדעתו: **אוגר** וזוהו באש"י. מקבל היה עליו אחריות [ב] אוסין להכי ס"ד דשרי: **ברא** הדרא בעיניה וידע פחתיה. ועוד שניכר פגמו שהוא נפגם אם יתקלקל מחמת מלאכה זווי לא להרי שכיניהו שרי מולין ולפיכך אחריותו עליו ושכחן רבית אש"פ שאמר בשלשן שכירות ועוד אי נמי מהדר להו בעיניהו לא ידע פתמיהו כדנתן פסקא בהנהי (מטילה דף יח.) ושלין בו פגם כיון שנהנה מעל כיצד קטלא צווארה וטבעת בידיה ושחתה בכוס של זהב כיון שנהנה מעל ועוד דכהדיל תניא בתוספתא (פ"ד) משכיר אלס מעותיו אלס שולחני להמרחות בהן ולהתלמד בהן ורביצין לא גרס וידע פתמיה ונראה דגרס ליה ו"פ מהא אינה מלוה כי לא ניתנה להולאה ולהחזיר אחרת אלף לרין להחזיר בעיניה והשכר אינו שכר מלוה אי נמי היה נתון המרחא להוליא ולעשות הימנו כל חפלו ולשלם אחרת אש"פ מותר ליעול שכר ואין ללמוד הימר משם לאוגורי זווי דנמרחא השכירות אינה בעבור הולאה שיש לו רשות להוליא אלף נתון השכירות עבור הפחת שתפחת אם די מלאכה אם יחזיר השוכר בעיניה אבל זווי דרב חמא היה מלוה ולצורך הולאה השכירס לו ולא בשביל קבלת שום פחת מעות

כ"ה"ג "ודאי צריך לאודועיה זווי מי שקיל טובי ושביק חסרי" (א) אמר ליה לא אמר ליה) חמרא כולי עלמא ידעי דאיכא דבסים ואיכא דלא בסים גופא אמר רב נחמן זווי כמאן דפליגי דמו "הני מילי טובי וטבי תקולי ותקולי אבל טובי ותקולי לא רב חמא הוה מוגר זווי בפשיטא (ב) ביומא כלו זווי דרב חמא הוא סבר מאי שנא מברא יולא היא מרא הדרא בעינא וידיע פחתיה זווי לא הדרוי בעיניהו ולא ידעי פחתיה אמר רבא ישרי ליה לאיניש למימר ליה לחבריה הילך ד' זווי ואופיה לפלגיא זווי לא אסרה תורה אלא רבית הבאה מלוה למלוה ואמר רבא ישרי ליה לאיניש למימר ליה לחבריה שקיל לך ארבעה זווי וא"ל לפלוני לאוופי זווי מ"ט שבר אמירה קא שקיל הכי הא דאבא מר בריה דרב פפא הוה שקיל אוגנא דקירא מקוריא וא"ל אבובה אחיפניהו זווי אמרו ליה רבנן לרב פפא אכיל בריה דמר רבתיא אמר להו כל כי האי רביתא ניכול לא אסרה תורה אלא רבית הבאה מלוה למלוה הכא שבר אמירה קא שקיל ישרי: **בתנאי** ישמין פרה וחמור וכל דבר שהוא עושה ואוכל למוצה ימקום שנהגו לחלוק את הולדות מיד חולקין מקום שנהגו לגדל יגדילו רבן שמעון בן גמליאל אומר "ישמין עגל ואינו וסחי עם אמו ומפריו על שדהו ואינו חושש משום רבית: **גב'** תנו רבנן מפריו על שדהו ואינו חושש משום רבית כיצד השוכר את השדה מחבירו בעשרה כורים חמין לשנה ואומר לו תן לי מאתים זווי ואפרנסנה ואני אעלה לך שנים עשר כורין לשנה מותר "אבל אין מפריו לא על חנות ולא על ספינה אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוב "פעמים שמפריו על חנות לצור בה צורה ספינה לעשות לה איסקריא חנות לצור בה צורתא דצבו בה איניש והוי אגרא טפי ספינה לעשות לה איסקריא כיון דשפירא איסקריא טפי אגרא טפי ספינתא אמר רב אגרא ופגרא אמרו ליה רב כהנא ורב אסי לרב אי אגרא לא פגרא

וכי ופקולי. יש זווי שמסקלס קל וזרחס יולאח צהולאה והורגלו צה וטוינס בהולאה יומר מלוצה אחרת של זווי שמסקל ימר ואומן שמסקל ימר חניבין למי ששוקל כסף מנה או פרס במלואים הלכך טבי ועדי אי נמי תקולי ותקולי כמאן דפליגי דמי דאלו שהיט טוינס כאלו שנטל: **אבל שקל טבי ושכק פקולי.** אי נמי שקל תקולי ושכק טבי לא: **מוגר זווי בפשיטא ליומא.** בשלשן שכירות ולא בשלשן הולאה. הנני משכיר לך זווי היום כפשוט דהיינו זווי מדעינה דהיינו שמינית שצוורי: כלו זווי דרב חמא. ירדו לטימיון כדאמרין לקמן (דף ע"א.) שהמלון צביות נכסיהן מתמוטטין: **מ"ט ממרא.** פשוטי"ל נלע"ו. הלא רשאי אני להשכיר את כלי: **הדרא בעינא.** אותו כלי חוזר בעלמו בעין ואינו הולאה אללו בדמים ואין אחריותו עליו אם נאנס או נשכר מחמת מלאכה הלכך אין שכרו רבית: **וידיע פתמיה.** ועוד שניכר פגמו שהוא נפגם ומתקלקל מחמת מלאכה: זווי לא הדרוי בעיניהו. שהרי מוליאם ולפיכך אחריותו עליו ושכרו רבית אש"פ דאמר בשלשן שכירות. ועוד אי נמי אהדר ליה בעיניה לא ידעי פתמיה נמלא שכרו חסג כרבית: **אוגנא דקירא.** חלות הנתנות ככלים קטנים עגולים כאגנות: **מקוריא.** מגרי שעוה: **בתנאי** שמין פרה. גדולה וחמור גדול שראין למלאכה ומלאכתם כולה של מקבל: **למחנה.** לחלוק שבת ששיבחו בדמים ויבולדות: **לחלוק את הוולדות מיד.** כשחנא (ט) שנת חלוקתן כדאמרין לעיל) דקרא שלשים ונכסה תמיש יוס: **שמין עגל עם אמו.** ואין לרין ליתן שכר עמל ומזון לעגל אלף לאס: **מפרין על שדכו.** לשון פרה ורבה ונגמ' מפרש כילד מפרין. ולי נראה מפרין בזיו"ל לשון מרחיב ומגדיל כמו (וכריה ג) פרות משך ידושלים וכן מליוו כנדה (דף ד:) לא כהלל שהפריו על מדותיו וכן יסר רביו משולם (א) כפיית חממי מדות מפריוס: **גב' טן לי מאתים ויו.** הלויני מאתים זווי וואליאס כנדה לנבל (א) לקצור ולרוע ולחרוש: **ואפרנסנה.** (א) כל לרבה כל דבר קרוי פרנסה: **ואני אעלה.** נחכרותיה שניס עשר כורין של חמין להנה ואחזיר מעותיך: **מופר.** ואין זו רבית שכר מעות אלף שחוכר ממנו שדה משוכחת ומעלה לו נחכירות שדה טובה יומר משדה רעה מאתים זווי ושני כורים חמין: **אבל לא מפריו לא על שכר חנות ולא על שכר ספינה.** שאס שכר ממנו חנות או ספינה אסור ללוות הימנו מעות לקנות פירות ולמכור בחנות או פרקמטיא ונהגו

להלויך כספינה ועלה לו על דמי שכירותו כיון דלא כגופה דחנות וספינה קא מפיק להו להך זווי להשביח חנות או הספינה אין תוספתא השכר בשביל חנות וספינה אלף בשביל שכר מעות: **לזור בה לזור.** שיוציא מעות הללו לזור בו לזרות שמהא נאה והכל רצין לחוכה לקנות ולאכול **אסוקריא.** וילון ושאר כלי הספינה כגון מורן: **ספינתא אמר רב אגרא ופגרא.** מותר להשכירה ע"מ שאס מישכר ישלם אותה השוכר: **אס אגרא לא פגרא.** כיון דטעל שכר אין לו לתנוע דמי שצירחה: **ואי פגרא לא אגרא.** מאחר שמהא בדמים שאס מישכר יש לה דמים הויא ליה מלוה גביה והויא שכרה רבית: **אין מקבלין לאן כרול.** עסקא שארס מקבל מחבירו ומקבל אחריות שאס מתו מתו לו ואס אכדו אכדו לו והשכר יתלווק והיינו לאן כרול עסקא ככרול עסקא אלף בעליו ואינו פוחא אללס. ונראה לי שרוב המקבלים כך היו נוהגים לקבל כהמה דקה להכי קרי להו לאן: **הרי פרסך עשויה עלי בני דינר.** אם לא אשיבנה לך: **ואני אעלה לך.** בשכר שאחרות צה סלע כחדש: **מופר.** ואין זה רבית כדמפרש לפי שלא עשאה דמים מהיים שאס יולו פרות בשוק ויעמדו דמיה על עשרים לא ישלם אלף לאחרי" מיתה שאס חמות או אם מישכר. אלמא כל כמה דלא קביל עליה זולא לאו מלוה היא גביה וגבי ספינה נמי לא קביל עליה זולא:

(א) נחקת ספרים ליהא. רש"י (ט) לעיל סח: (א) "ערי חוס" כ"ב סב. ד"ה ומורה. (ד) "ע"א. (ט) כפיו יוס עני של ספח למנה מדעיותו. (א) כפישי"י שכו"ף. לחיה לנבל ולכס והחוס. (א) נביא: לא ישלם אלף עשרים: ולחמא.
הגהות הב"ח
(א) נבי' ליומא כלו זווי: (ב) רבי' ריה לחלוק ובי' כשחנא שעת חלוקתן: (א) ריה ואפרנסנה: (א) השרה כל עירבו של: (ד) רבי' ד"ה כי ובי' ואס אמר כתבו לי מלאכה טעם:
גילוי הש"ס
נבי' שתיק רב. וכן סוה"א ע"ה ושי"י:
הגהות הגר"א
[א] תוס' ד"ה כי ריה סי ר"ב ובי' טועים כויד סי: [ב] סם ד"ה אגרי ס' חוסין. ר"ב דוקא כ"ג סקל רך חוסין אלף אס קבל נס אחריות דנעניה סי מותר וכן ככל רבית דרבנן. מרומת הדשן. ולא נראה (ועמ"ס רבנו כויד סי קטי ט"ק כ"ו):
לעני רש"י
פשוטי"ר (פשוטי"ר). סכר.